

Čtenářská lekce: Překlep a Škraloup

Tomáš Končinský, Barbora Klárová

Že věci stárnou, chátrají, rozbíjejí se, s tím musíme počítat. Že za tím vším stojí skřítkci entropíci, to tuší jen málokdo. Do světa entropíků nás pozve vypravěč příběhu, skříteček Překlep, a důležitou roli sehraje i jeho nejlepší kamarád Škraloup. Jak to vypadá ve Škole stárnutí, k čemu slouží ožušlávátko, parní kontaktní čokoflekovač, rajčatové razítko, chuchvalcovník, vteřinové rozlepidlo a jiné geniální vynálezy a kdo dostane Křišťálový prdlajs? Stačí začíst se do knihy plné humoru, slovních hříček, nadsázky a vše se vám postupně vyjasní. Příběh skřítkka entropíka, který se vydá k samotnému Zubu času, aby zastavil stárnutí, si užijí děti i dospělí.

Vzhledem k množství slovních hříček textu lépe porozumí děti, které již mají s jazykem určitou zkušenost (cca od 8 do 9 let), ilustrace Daniela Špačka vtáhnou do příběhu i mladší čtenáře. Dospělí ocení i krásnou grafickou úpravu.

V roce 2017 získala kniha cenu Magnesia Litera.

Následující texty jsou citovány z 1. vydání v roce 2016 v nakladatelství Albatros.

Popis čtenářské lekce

Cíle čtenářské lekce

Děti s pomocí klíčových slov odhadují téma příběhu. Vyzkoušejí si různé čtenářské strategie, jako předvídání dalšího děje, vizualizaci, propojování s vlastní zkušeností. Žáci s OMJ se seznámí s novými slovy.

V lekci se pracuje s metodou literárních kroužků.

Aktivity před četbou

Klíčová slova můžeme mít připravena např. v „kouzelné truhle“ jako indicie k četbě: *entropie, skříteček entropík, Překlep, Škraloup, škola pro stárnutí věcí, Zub času, sypač nečistot, šmodrchátko, chuchvalcovník, vteřinové rozlepidlo, čokoflekovač, Křišťálový prdlajs...* (další inspirace v knize).

Nejdříve vysvětlíme slovo *entropie* – pomůže nám text v knize (str. 14).

Entropie – zmatek, nepořádek, třeba jako když hrajete pexeso a nikdy nenajdete žádné dvojčky, naopak se vám všechny kartičky ještě někam ztratí (píše se v knize).

Následně vyzveme děti, aby podle klíčových slov předvídaly, o čem je kniha.

Aktivity při četbě

Čtete úryvek z knihy (str. 14): „... mám na starosti překlepy a zmatky v knížkách, novinách a časopisech. Jak to dělám? Sledujte, předvedu.“ (příklady na str. 15)

Následně dáme dětem úkol: Napište si na papír své jméno, název obce, kde bydlíš, můžete se pokusit i o zprávu do novin na nějaké téma. V případě zprávy ale je třeba dětem vysvětlit žánr a nějakou zprávu z novin jim ukázat.

Pak přepište text tak, jak by ho upravil Překlep.

Dále pracujeme s knihou, řekneme dětem: „Nejlepším kamarádem Překlepa je Škraloup. Když si prohlédnete str. 24, odhadnete, na čem Škraloup nejraději pracuje. Naši skřítki jsou teprve třetí. Ve škole je nejčastěji učí pan učitel Hrubka a paní učitelka Polevová. Ta se vypravila se svými žáky na báječnou exkurzi.“

Ptáme se dětí, kam by ony rády jely na exkurzi. Vysvětlíme si pojem exkurze.

Čtete dál: „Škraloup byl samozřejmě od rána jak z divokých vajec – exkurze do byla jeho splněný sladký sen.“ (Děti se pokusí doplnit vynechané slovo – cvičíme předvídání.) Dočteme text na str. 48 až ke spojení: „... prostě mi šla z toho hlava kolem“.

Následuje chvíle, kdy děti pozveme do „cukrárny“. Sedneme si do 5členných skupinek, každá skupina má svůj stůl. Na něm je popis rolí (můžeme stůl dozdobit jako v cukrárně podle své fantazie). Každá skupina si může dát nějaké jméno – třeba podle lahůdky, kterou by si nejraději společně v cukrárně děti koupily.

Literární kroužky v „cukrárně“

„Jídelní lístek“ na stolku = další stránka – pokračování příběhu z cukrárny (str. 49).

Text – str. 49 – si děti společně ve skupinách přečtou, každý ze skupiny čte odstavec či část odstavce.

Děti si rozdělí jednotlivé role a snaží se splnit své zadání:

Vypravěč: Vyprávěj, o čem je příběh.

Hledač citátů: Vyber krátký úryvek ze společně přečteného textu. Napiš, proč sis ho vybral.

Reportér: Napiš krátký rozhovor s Překlepem. Ty mu dávaš otázky (alespoň 3), on odpovídá.

Průvodce cukrárnou: Popiš stručně cukrárnu (jako bys nás chtěl provést, vše ukázat).

Vizionář: Odhadni, co mohlo Překlepa napadnout.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

Děti plní každý svůj úkol, ve skupinách si navzájem přečtou, co vytvořily.

Vyzveme děti, aby vybraly ve skupině jednu roli, kterou by chtěly přečíst ostatním. Pokud nezazní v prvním kole všechny role, poprosíme ještě o výběr zástupců rolí, které nezazněly.

Práce všech skupinek vystavíme na nástěnce.
Zbyde-li čas či při dalším setkání můžeme dětem kapitolu Exkurze dočíst (do str. 54).

Autorka lekce: Hana Svobodová (učitelka I. stupně ZŠ sv. Voršily v Praze) metodička školních čtenářských klubů